

Rapport

Projekt PAF, Produkt- och affärsutveckling inom fiske

På uppdrag av Leader Gästrikbygden och Leader Mittland plus

Ingela Mästerbo, Mästerbo Consulting

2023-03-17

Sammanfattning

Projektet PAF är ett samarbetsprojekt inom Leader via EU:s Havs- och fiskerifond inom ramen för programperiod 2014–2020/22. Projektets samarbetspartners är Leader Gästrikebygden lokalt ledd utveckling i samarbete med Leader Mittland Plus.

Syftet med projektet är att bidra till ett långsiktigt hållbart och lönsamt fiske inom de två Leader områdena. Målet med projektet är att tillsammans med deltagare från yrkesfisket ha identifierat och utforskat nya möjligheter för produkt- och affärsutveckling med fisk som resurs. Projektet har haft mycket kort genomförandeperiod och därför har olika delaktiviteter så långt som möjligt samordnats.

Projektet består

- Kartläggning
- Studiebesök
- Föreläsningar
- Workshops och test
- Coaching och externa möjlighetsglasögon
- Projektledning och administration

Kartläggning

Kartläggningen visar framtida möjligheter och kan ses som ett inspirationsdokument för kustfiskarna att arbeta vidare med. Kartläggning presenteras i egen rapport från Joakim Westlund, Enangus.

Val av aktiviteter

Efter en första genomgång med fiskarna i PO Kustfiskarna Bottenhavet satt vi en aktivitetsplan för genomförande. Tiden var knapp men viljan och intresset för nya möjligheter är desto större.

Efter första genomgången, workshopen, var vi överens om att inspiration är det som är viktigast för att jobba med egen affärsutveckling. För att hämta inspiration, komma vidare och diskutera och realisera goda idéer startade vi med att planera en studieresa.

Fiskarna har varit delaktiga i att identifiera möjliga platser och verksamheter för studiebesök. En av fiskarna har sedan tidigare kontakter i Wasas fiskeribranschen vilket bidrog till många bra möten. Vi valde Wasa i Finland för att det finns småskaliga kustfiskare och verksamheter att inspireras av och utbyta erfarenheter med.

Gruppen valde i samband med studieresan att lägga till ett studiebesök hos fiskaren Hans Frölander.

Upplevelser och reflexioner från studiebesök

Genom studieresan har fiskarna fått ny kunskap och inspiration till innovationer och också praktiskt, möjligheter att se och lära. De finska fiskarna jobbar på ett lite annorlunda sätt än våra fiskare och har bland annat utvecklat maskiner för att hantera skräpfisk. De har också projekt där man utbildar skolungdom. Som våra fiskare jobbar de också med hållbarhet i fokus och besöken har gett nya idéer för båda sidor. I Wasaregionen jobbar man med kollektiva lösningar att jämföras med våra fiskare att har långa avstånd mellan sig, så långt som 60 mil, som ger stora utmaningar. Det finns också ett

intresse från finska fiskare att veta mer om våra fiskares utveckling till egna producenter. Där finns en stor skillnad med att man jobbar med flera mellanhänder i Finland.

Fiskarna säger själva att de inspireras av att besöka de som arbetar nytänkande och se med egna ögon hur det fungerar i praktiken. De säger också att de fått bekräftelse på att de själva gjort många bra val när det gäller att själva producera produkter. Några röster från de deltagande kustfiskarna:

- Det mest innovativa och kanske det mest inspirerade besöket var när vi fick visning av specialmaskiner för hantering av skräpfisk och hur man producerar färs av brax. Braxfärsen vakuumförpackades och frystes i fina paket för att säljas i butik.
- Begrepp som används i stället för skräpfisk är Smartfisk. Det bör vi ta till oss!
- Jag blev så inspirerad av deras hantering av abborre att jag nu kommer att investera i en egen maskin.
- Om man bortser från allt annat som resan gav så var det mycket värdefullt att vi fiskare fick resa tillsammans och utbyta erfarenhet och kunskap med varandra. Vi träffas sällan fysiskt eftersom vi har så långa avstånd mellan oss. Att sedan också få diskutera med de finska fiskarna gav ytterligare dimension.
- Vilken fantastisk studieresa. Jag känner verkligen inspirerad och redo för nya affärsidéer.
- Vi har alltför låga priser på våra produkter!
- Det finns absolut goda idéer som jag kan ta med mig vidare.
- Så många fina och goda produkter. Några ska jag försöka mig på själv.
- Fint att se deras kollektiva lösningar även om vi vet att det är svårt för oss med så långa avstånd.
- Intressant att se tillverkning och utveckling av effektiva ryssjor, fällor och trål.
- Det är lättare att utvärdera intryck och idéer i grupp än om jag åkt ensam.
- Bra och viktigt att vi nu har ett nätverk i Finland och att vi får till ett samarbete med Österbottens fiskareförbund.
- Vi blev varse att Sverige är det enda land i EU som inte har något särskilt regionalt Leader stöd till fisket.

Föreläsningar, workshops och test.

I studieresan ingick en workshop där fiskarna fick en genomgång i hantering av så kallad skräpfisk, brax som mals till färs och paketeras. Projektledaren har också hållit workshop med fiskarna för att komma fram till vilka aktiviteter som de skulle kunna ha bäst nytta av. En workshop i sociala medier har genomförts.

Vi har tyvärr inte haft möjlighet inom den korta tidsramen att genomföra test av maskiner men fått kunskap om och genom visning av maskiner för hantering av skräpfisk och abborre på vår studieresa till Wasa i Finland.

Workshop sociala medier

Vi har genomfört en workshop om sociala medier med extern kommunikationsbyrå. Åtta deltagare fick gå igenom och bekanta sig med olika plattformar och vilka som är bra till vad. Vi hade också ett avsnitt om hur man ska nå ut och diskuterade mycket under rubrikerna synlighet, engagemang och handling. Workshopen gav inspiration om att själva bli mera aktiva på sociala plattformar och hur man kan agera för att öka trafiken och dra nytta av varandra som grupp. Fiskarna har konsumentprodukter och behov av support från konsumenter. En affärsutveckling kan vara att samarbeta mer genom det sociala medier. Här kan de också dra nytta av den egna producentorganisationen.

Efter workshopen bestämdes ett återkopplande möte tillsammans med projektledaren där vi diskuterade vidare och kunde omsätta kunskapen på våra egna plattformar samt sammanställa en gemensam plan.

Utveckling inom besöksnäringen?

Efter idé från fiskarna på nya möjligheter och inspiration har projektledaren undersökt möjlighet att rikta sig mot besöksnäringen med passagerare på fiskebåt för t. ex transport, fisketurer eller rundturer för att se djur och natur. Transportstyrelsen är den myndighet som hanterar sjöfarten. Det kostar 8 000kr per år att ha en upp till 12 m lång båt registrerad för upp till 12 passagerare. Om vi utgår från att fiskaren har behörighet och sjösäker båt så skulle ansvarsskyddsförsäkring uppskattningsvis kosta ca 5 000kr per år. Till detta kommer säkerhetsutrustning som livvästar vilket gör svårt att hitta lönsamhet i enbart transporter om man inte också har möjlighet att erbjuda kringaktiviteter som tillför inkomst.

Coaching och externa möjlighetsglasögon

Det är lätt att bli hemmablind och inte ha eller ta sig tid för nytänkande. I projektet fanns möjlighet att testa coach.

Ett av kustfiskeföretagen har valt att testa och tagit in extern coach för affärsutveckling av sitt företag. Företaget har vuxit kraftigt då verksamheten utvecklas men ägarna upplever sig ha fastnat i ett fokus med daglig brandsläckning. För att komma vidare önskar man hjälp att jobba men en plan med gemensamma ambitioner för företaget med målet en strategisk plan. Företaget är mycket nöjd med utfallet och säger att det varit både utvecklande för dem själva och företaget. De kommer försätta att arbeta vidare med extern kompetens i företaget.

Kontakt har tagits med nätverk som Movexum som visar sig endast kan bistå vid nyetablering. I dagsläget kan vi inte se något samarbetsområde så detta har vi valt att inte gå vidare med.

Vi har undersökt möjlighet till rådgivning och affärscoaching bland de rådgivare som erbjuds kommunalt och regionalt. Samtidigt har flera av fiskarna svårt att se sig själva ta hjälp av dessa. Samtal med kustfiskarna visar att de upplever att det saknas relevant kunskap om förhållanden som småskaliga kustyrkesfiskare har att förhålla sig till. En annan aspekt här är att kustyrkesfiskarna är praktiska entreprenörer som vill ha handling snarare än dokument som talar om vad de ska göra. Att den stadigt ökande administrativa bördan som myndigheter ålägger kustyrkesfiskaren ständigt ökar gör att man hellre väljer praktisk aktivitet. Det är det genuina fiskeintresset och det praktiska drivet som gör att vi trots alla motgångar har ett antal fantastiska entreprenörer idag. Det är också därför vi valt att fokusera på inspiration genom praktiska studiebesök.

Projektet har genomförts under den tid på året då kustfiskarna har lågsäsong vilket gjort det möjligt för många av dem att aktivt delta.

Deltagare

Carl-Åke Wallin
Mika Pastinen
Leif Söderberg
Hans Frölander
Lars Erik Åslund
Lars Ivan Hållstrand
Tomas Karlsson
Dennis Westlund
Elenor Westlund
Dennis Bergman
Manjula Gulliksson
Stefan Nordin
Magnus Bergman
Per-Olof Johansson
Lars-Gunnar Bergman
Lars Bergman
Länsstyrelsen Västernorrland
Joakim Westlund
Aksel Ydrén

www.kustfiskarna.se